

ПІДПРИЄМНИЦТВО У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

УДК 330.322:330.341.1

JEL Classification: O11, Q20

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навроцький Р. Л.

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Анотація. У статті розглянуто сучасний стан інноваційно-інвестиційного розвитку Рівненської області, розглянуто сутність інновацій, досліджено інвестиційну політику інноваційних підприємств. Запропоновано напрями ефективного природокористування.

Розкрито основний зміст інноваційної діяльності, встановлено що для виробництва нової продукції із застосуванням інновацій необхідно пройти декілька етапів таких як: відкриття та освоєння ринку, запровадження нової еко продукції, запровадження нових ресурсозберігаючих технологій, використання екологічних матеріалів, впровадження виробничого процесу та підлив монополії за рахунок випуску продукції. Доведено, що для ефективного впровадження інновацій необхідно окремо розглядати таких два терміни як «інноваційна діяльність» та «інвестиційна діяльність».

Встановлено, що головним чинником економічного зростання є показний валового внутрішнього продукту (ВВП). Порівняння частки капітальних та прямих іноземних інвестицій з ВВП показало тенденцію до скорочення частки капітальних та прямих іноземних інвестицій протягом 2009 - 2013 рр. Зростання ВВП спостерігалось протягом 2009 - 2012 рр. У 2013 році цей показник скоротився на 537,4 млн. грн., або на 2,5%.

Дослідження динаміки інноваційних підприємств показало, що у розвиток економіки України Рівненська область зробила свій внесок. Тут спостерігалась тенденція до зростання інноваційних підприємств протягом 2009 - 2013 рр. Одним із чинників економічного зростання є впровадження інноваційних процесів, які забезпечують модернізацію економіки як на регіональному так і на загальнодержавному рівні.

Метою статті є дослідження сутності інноваційно-інвестиційної діяльності, розкриття змісту та складових інновацій у сфері природокористування.

Ключові слова. Екологічні інновації, інноваційна діяльність, інвестиції,

THE ESSENCE OF INNOVATION- INVESTMENT ACTIVITY IN NATURE SPHERE

Ruslan Navrotsky

National University of Water and Natural Resources, Rivne.

Summary. The article reviews the current state of innovation and investment development of Rivne region, the essence of innovation, studied the investment policy of innovative enterprises. Directions effective nature are proposed.

The basic content of innovation, which is set for new products using innovation must go through several stages such as discovery and development market, a new eco products, new resource-saving technologies, the use of environmentally friendly materials, implementation of the production process and undermine the monopoly by issuing products. It is proved that the effective implementation of innovations necessary to examine separately the two terms such as "innovation" and "investment activity".

It was established that the main factor of economic growth is flashy gross domestic product (GRP). A comparison of the share capital and FDI from GRP showed a tendency to decrease in the share capital and foreign direct investment during 2009 - 2013 pp. GRP growth observed during the 2009 - 2012's. In 2013 this figure was reduced to 537.4 million. UAH., or 2.5%.

The study of the dynamics of innovative enterprises showed that the economy of Ukraine Rivne region contributed. There was increasing innovative enterprises during 2009 - 2013. One of the factors of economic growth is the introduction of innovative processes that ensure the modernization of the economy both regionally and nationally.

The article aims to study the essence of innovation and investment, the disclosure content and components of innovation in environmental management.

Keywords: environmental innovation, innovation, investment.

Постановка проблеми. Екологічна спрямованість, досягнення конкурентних переваг є необхідною умовою для функціонування еко підприємств та поліпшення стану навколишнього середовища. Спостерігаючи тенденцію до погіршення стану навколишнього середовища, все актуальніше стає застосування екологічних інновацій, які сприяють вирішенню проблеми раціонального природокористування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки багато уваги приділялося вивченню інноваційно-інвестиційної діяльності у сфері природокористування такими науковцями як: Печенюк А. В., Конащук В. Л., Бодров В. Г., Гурова В.О., Гребеннікова А.А., Горбач М. Л. та інші.

Невирішені складові загальної проблеми. Збереження екологічно-чистого природного середовища не можливе без інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, запровадження ними ресурсозберігаючих, маловідходних та безвідходних технологій.

Аналіз останніх опублікованих робіт показав, що вченими недостатньо уваги приділялося цьому колу питань, оскільки інновації використовують у різних сферах господарської діяльності.

Формулювання цілей статті. Основною ціллю статті є розкриття сутності інноваційно-інвестиційної діяльності раціонального природокористування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інновації не можуть існувати без інвестицій. Головне завдання, яке стоїть перед інвестором, є вибір підприємства для інвестування, яке має найкращі перспективи розвитку та може забезпечити найбільшу ефективність від впровадження інвестицій.

Для категорії «інвестиційна діяльність» найпоширеніше визначення - це комплекс заходів і дій фізичних і юридичних осіб, які вкладають свої ресурси з метою отримання прибутку. Або, за іншим джерелом - це діяльність юридичних, фізичних осіб і держави, яка спрямована на залучення та збільшення засобів для реалізації інвестиційного процесу з метою отримання економічного і соціального ефекту[1, с.24].

Щодо визначення економічної категорії «інноваційна діяльність» не має єдиної думки, що ускладнює визначення та розуміння цієї економічної категорії. Так, на думку Майорової Т. В. [2], яка багато в чому збігається з положеннями Закону України «Про інноваційну діяльність», «інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів та послуг[3]».

Австрійський економіст Й. Шумпетер увів термін «інновація» у науковий оборот (рис. 1).

Рисунок 1 – Розкриття змісту інновації за Й. Шумпетером[4]

У 1912 році у своїй роботі «Теорія економічного розвитку» він запропонував концепцію інновацій, основою якої була ідея про “нові комбінації”. Теорія інновацій Й. Шумпетера є підґрунтям для твердження, що нововведення необхідно розглядати в динаміці та виключно з позицій теорії життєвих циклів, а їх сукупність – складна динамічна система. У сучасному розумінні це зводиться до комбінації таких складових [5].

Екологічні інновація за різних умов визначається як процес і як кінцевий результат діяльності, втілений у вигляді новітнього або удосконаленого продукту, нових послуг, що мають ринковий попит або соціально-економічну значимість для суспільства, новітнього або удосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності [5].

Інноваційна діяльність, за С. Покропивним, — це процес, спрямований на розроблення й реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий чи вдосконалений продукт, реалізований на ринку, у новий чи вдосконалений технологічний процес, використовуваний у практичній діяльності, а також зв’язані з цим додаткові наукові дослідження й розробки [6].

Інноваційний процес - це перетворення наукового знання, наукових ідей, винаходів у фізичну реальність (нововведення), яка змінює суспільство. Інноваційний процес включає декілька етапів (рис. 2).

Рисунок 2. Етапи впровадження інвестицій у сфері природокористування.

На етапі виникнення ідеї на основі наукових досліджень важливо вивчити попит споживачів та підприємств які виготовляють схожий товар, пошук потенційного інвестора.

Розробка продукту потребує пошук можливостей виготовлення, розробку попереднього плану впровадження, аналіз прогнозування витрат.

Виробництво продукту (технології, техніки) включає залучення сировини, контроль якості продукції, експериментальні дослідження та коригування.

Етап впровадження продукту вивчає аналіз потенційних ринків, маркетинг, ринкове випробування та серійне виробництво.

Ефективність інноваційна діяльність залежить від частки вкладених інвестицій та створюється з метою впровадження науково-технічного прогресу у виробництво. Інновації включають: випуск та поширення нових видів продукції, технології; реалізацію довгострокових програм з великими строками окупності витрат; фінансування досліджень; розробку і впровадження нової або удосконалення існуючої, ресурсозберігаючої технології, призначеної для удосконалення соціального й екологічного становища.

Розглянувши проаналізовані дослідження науковців, щодо сутності екологічних інновацій, можна зробити висновок, що термін розуміють досить широко і він має різне змістовне наповнення.

Екологічні інновації є результатом творчої діяльності, які спрямовуються на розробку нової продукції, послуг, впроваджуються екологічно чисті технології з метою зменшують навантаження на навколишнє середовище.

Основні принципи на яких базується фінансування інноваційної діяльності: орієнтація на швидке та ефективне впровадження інновацій; різноманіття джерел фінансування; гнучкість системи фінансування; фінансування на всіх етапах життєвого циклу інновацій.

Ефективність розвитку регіону, можна прослідкувати за допомогою порівняння капітальних та прямих іноземних інвестицій з показником валового внутрішнього продукту (рис. 3).

Рисунок 3 - Частка капітальних та прямих іноземних інвестицій структурі ВРП Рівненської області у %

Отже, як видно на рисунку 3 частка капітальних інвестицій протягом 2009 - 2013 рр. мала тенденцію до скорочення, та у 2013 році вона становила 12,5 % від загального розміру валового регіонального продукту, що на 51,6 % менше ніж у 2009 році. Частка прямих іноземних інвестицій протягом 2009 -2013 рр. не перевищувала 2,28 %, тут також прослідковується тенденція до скорочення показника[8]. Зростання ВРП спостерігається протягом 2009 -2012 рр. У 2013 році цей показник скоротився на 537,4 млн. грн (рис. 4).

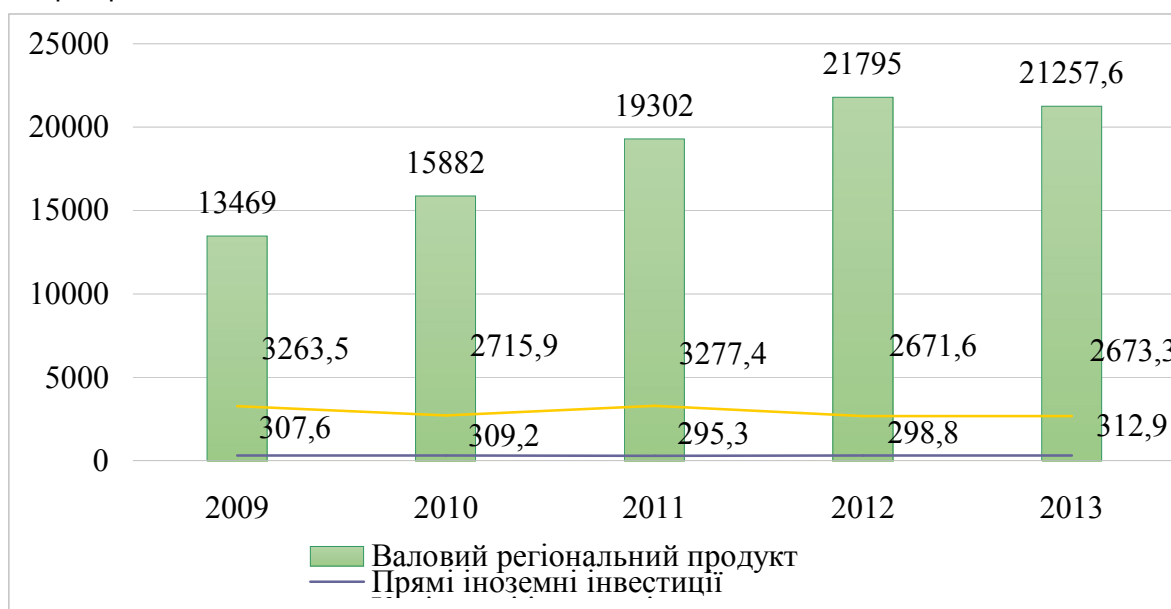

Рисунок 4 - Частка інвестицій у структурі ВРП Рівненської обл., млн. грн.

Якщо ж порівнювати частку інноваційно активних підприємств у загальній кількості підприємств (рис. 5), то необхідно відзначити, що вона не перевищувала середнє значення по Україні 17,4 %[7].

Отже на вище наведеному рисунку видно, що у розвиток економіки України Рівненська область зробила свій внесок. Спостерігаючи тенденцію до зростання інноваційних підприємств протягом 2009 - 2013 рр. можна зробити висновок, що найбільша питома вага підприємств, що впроваджували інновації спостерігалася у 2012 році 14,2%, найменша у 2010 році 9,6 %. Тенденція до зменшення цього показника спостерігається у 2013 році у порівнянні з 2012 році на 0,8 %. Питома вага інноваційної продукції в обсязі промислової не перевищує 1%, та спостерігається тенденція до зменшення.

Рисунок 5 - Динаміка інноваційних підприємств та питома вага інноваційної продукції в обсязі промислової, у %

Висновок. Провівши дослідження можна зробити такий висновок:

- 1) Інноваційно-інвестиційна діяльність у сфері природокористування має значний вплив як на окреме підприємство так і на державу в цілому;
- 2) Для розвитку екологічних інвестицій держава повинна розробляти стимулюючу політику;
- 3) Інновації у сфері природокористування мають ґрунтуватися на екологічно чистих маловідходних та безвідходних технологіях;
- 4) Державна промислова політика не була направлена на інноваційну продукцію, що в свою чергу призвело до зростання низько технологічної продукції.

Перелік посилань:

1. Конащук В. Л. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] / В. Л. Конащук, І. Кучеренко — Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_6_125.pdf.
2. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : [підручник] [Електронний ресурс] / Т. В. Майорова. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — Режим доступу : http://hallbooks.net/index_p_12_p_2_p_4.html.
3. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України № 40-IV від 04.07.2002 р. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4015>.
4. Гребеннікова, А. А. Теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. А. Гребеннікова — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com/?op=1&z=2534>.
5. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки [Текст]: навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусєв, В. Ф. Мартиненко. — К.: НАДУ, 2009. — 60 с.
6. Покропивний С. Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання / С. Ф. Покропивний // Економіка України. — 1995. — № 2. — С. 24
7. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2012 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/data/upload/files/1/mon.pdf>.
8. Офіційний сайт головного управління статистики у Рівненській області [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rv.ukrstat.gov.ua>.

Стаття надійшла: 08.02.2015 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Горелов Д.О.